

Юлія ЗАКАУЛОВА,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) zakaulova.j@gmail.com

ПЕРЕДУМОВИ ТА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО РІВНЯ У ФЛАНДРІЇ

У статті подано характеристику організації системи вищої професійної освіти університетського рівня у Фландрії з урахуванням її функціональних особливостей. Окрему увагу автор приділяє умовам здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів, пріоритетним напрямам розвитку вищої професійної освіти, основним положенням оновленої освітньої політики. Проаналізовано дуальну систему вищої професійної освіти і пов'язані з її імплементацією перспективи оптимізації навчального процесу. Охарактеризовано умови здобуття ступеня Доктора, а також наукове середовище Фландрії, яке потребує поглиблення галузевих досліджень. Визначено термін «асоціація» в межах сектору вищої професійної освіти й сформовано провідні положення щодо формування й подальшого розвитку університетської освіти у Фландрії.

Ключові слова: Фландрія, система вищої професійної освіти університетського рівня, дуальна система вищої освіти, система освітньо-кваліфікаційних рівнів, перехідна програма, асоціація.

Yulia ZAKAULOVA,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of foreign languages
Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) zakaulova.j@gmail.com

PRECONDITIONS AND STRUCTURAL-FUNCTIONAL PECULIARITIES OF THE DEVELOPMENT OF THE MODERN UNIVERSITY PROFESSIONAL EDUCATION SYSTEM IN FLANDERS

The article provides structural characteristics of higher education system at the university level in Flanders. Strong emphasis is made upon its functional peculiarities. The other essential point identified by the author is the ways of obtaining qualification degrees in universities of the Flemish community of Belgium. The article mentions such innovations as bridging programs, non-university level of higher education, and, directly related to these, dual system of higher education in Flanders. The latter suggests that there are professionally oriented and academically oriented programs in the frames of the higher education system. In accordance with this, students are allowed to gain Professional Bachelor and Subsequent Bachelor degrees provided by the higher educational institutions of non-university level, namely, university colleges, and also, the degrees of Academic Bachelor, Master and Subsequent Master available only at universities.

The author states that the potential of the system is obvious thankfully to close attention being paid to the higher education sector from the side of the Belgian government. The priority for the development of the sector is investing into scientific research and teacher training with the hope of getting more qualified personnel to teach new generations. Separate attention is paid to the structure of post-graduate studies and the conditions for obtaining doctoral degree. The article stresses upon the fact that PhD studies have been of crucial importance since that time when the process of globalization and integration of scientific sphere started. As a consequence, both, the government and universities, together with the business sector contribute much to accommodating science to everyday needs of the society.

The other interesting notion mentioned in the article is the one related to “associations” representing cooperation of a university and a university college with the purpose of updating and improving university curricula and granting potential students with the opportunity to choose among courses they would like to complete.

Key words: Flanders, system of university professional education, dual system of higher education, system of degrees, bridging program, association.

Постановка проблеми. Вища освіта завжди була і є соціальною цінністю й громадською відповідальністю. Це шлях до здобуття гідної професії та добробуту в майбутньому. Усвідомлення громадянином необхідності розвитку системи

вищої професійної освіти, розширення можливостей для потенційних студентів, функціонування освітнього сектора на Європейському й світовому рівнях є першочерговими завданнями уряду, який зобов'язаний сприяти розробці інструментарію

для більшої прозорості й легшого розуміння освітньої системи в секторі вищої професійної освіти та науково-дослідної сфери. Це дослідження є спробою виявити й проаналізувати позитивні характеристики функціонування системи вищої професійної освіти Фландрії з метою внесення якісно нових змін до вітчизняної системи освіти для оптимізації навчальних програм, створення комфортного навчального середовища та розширення практичного компоненту університетської освіти, оскільки реалії сьогодення вимагають від випускника закладу вищої освіти здатності пристосуватися до жорсткої конкуренції на ринку праці.

Аналіз досліджень. Упродовж останніх років українськими науковцями проводилися дослідження в галузі порівняльної педагогіки (Н. Авшенюк, Н. Бідюк, І. Василенко, Н. Лавриченко, М. Лещенко, Т. Ліхневська, О. Матвієнко, О. Мілова, І. Миськів, Н. Муқан, Н. Мороз, О. Овчарук, О. Пічкарь, Г. Погромська, Л. Пуховська, А. Сбруєва, А. Соколова, Л. Чорна, О. Фучила, Л. Юрчук).

Важливим для проведення дослідження виявився аналіз праць зарубіжних науковців, що висвітлюють теоретичні засади розвитку системи професійної освіти Бельгії (Ф. Лаєверс (F. Laevers), П. Міхельсенс (P. Michielsens), М. Буверне Де Бі (M. Bouverne-De Bie); проблеми соціалізації особистості у навчальному процесі (М. Депаєпе (M. Deraepe); історію та теорію педагогіки, історію педагогічних досліджень (П. Смейєрс (P. Smeyers); професійну підготовку вчителів (П. Дондт (P. Dhondt), Р. Вандерштраєтен (R. Vanderstraeten) тощо.

Аналіз науково-педагогічних праць зарубіжних і вітчизняних дослідників засвідчив відсутність комплексного вивчення особливостей розвитку системи вищої професійної освіти Фландрії, хоча окремі аспекти цього питання розглядали Н. Журавська, К. Корсак, А. Лігоцький, О. Матвієнко, О. Огієнко.

Мета статті – визначити структурно-функціональні особливості системи вищої професійної освіти університетського рівня у Фландрії й окреслити перспективи втілення позитивного досвіду в систему університетської освіти України.

Виклад основного матеріалу. Система академічної освіти Фландрії зазнала значних реформ на початку ХХІ. Згідно із законом про освіту від 4 квітня 2003 р. визначено три основні напрями, відповідно до яких здійснюється реструктуризація сектора вищої професійної освіти (Convention on the Recognition of Qualification, 1997): введення структури освітньо-кваліфікаційних рів-

нів бакалавр – магістр; розширення педагогічної та науково-дослідної співпраці між університетом і однією чи кількома вищими професійними школами (вводиться поняття «асоціація»); процес акредитації навчальних програм.

Вища професійна освіта Фландрії пропонує широке коло спеціальностей у різних сферах життя та гарантує багатогранне освоєння професії не лише на теоретичному, а й на практичному рівнях. Академічна освіта поділяється за трьома напрямками: науковий напрям (англ. – scientific stream); соціальний напрям (англ. – social science stream); медичний напрям (англ. – health stream).

У Фландрії пріоритетними напрямками розвитку сектора вищої професійної освіти є участь у міжнародних програмах обміну між студентами та між науково-педагогічними працівниками, підвищення ефективності й якості викладання та навчання, схема фінансування, залучення національних наукових кадрів до Європейського дослідницького простору й підготовка вчителів (Allaert, 2010).

Освітня політика фланомовної спільноти спрямована на активне залучення молоді до навчання в університеті, спрощення умов вступу й надання фінансової допомоги молодим людям, які не можуть самостійно вступити до закладу вищої освіти через складне фінансове становище родини чи проблеми зі здоров'ям. Соціальна справедливість є однією з провідних характеристик системи освіти Фландрії. За умов полікультурності та дуже різного соціально-економічного статусу населення університети виступають гарантами забезпечення рівного права на навчання та здобуття престижної професії для людей із різних соціальних прошарків, етнічних груп тощо.

Заклади вищої освіти уповноважені приймати рішення щодо організації навчального процесу, розробки та втілення ефективних навчальних програм, новітніх педагогічних методів, новаторських підходів до навчання. Важливим завданням академічної освіти є соціально-культурний розвиток регіону з огляду на географічне розташування закладу, його зв'язки з іншими навчальними закладами, інформаційну базу.

Кожен університет Фландрії основною своєю функцією вважає ефективну передачу знань та створення комфортних умов для освоєння цих знань. Завдяки цьому система оцінювання у Фландрії перейшла від системи сумарного оцінювання (англ. – summative assessment), що передбачає кінцеве оцінювання навчальної діяльності студента за певний період часу, до системи оцінювання, яка об'єднує в собі традиційне сумарне оцінювання

та нормативне оцінювання (formative assessment), що полягає в довготривалому, поточному оцінюванні успішності студента (OECD, 2006). Високий рівень викладання, зрозумілі та функціональні навчальні програми, фінансова допомога студентам зі складним соціальним становищем, психологічна допомога, літня школа, перехідні програми для тих студентів, які, розпочавши навчання у межах вищої професійної освіти, бажають продовжити його на академічному рівні, мовні курси, професійна практика, дистанційне навчання, неперервна освіта – все це свідчить про високий рівень організації освітньої системи з урахуванням потреб населення.

Для здійснення постійного моніторингу академічного розвитку вищих навчальних закладів Міністр освіти Фландрії призначив спеціальну Комісію, членами якої є провідні особи сфери вищої освіти (відомі науковці, викладачі), а першочерговими завданнями – реконструкція системи вищої освіти і оптимізація навчальних програм із метою підвищення якості та ефективності навчального процесу в університетах (Scheirlinckx, 2007). Поштовхом для здійснення цього кроку було значне збільшення витрат на організацію роботи науково-дослідного сектора, функціональні зміни у системі європейської вищої освіти та, відповідно, якісно нові вимоги до здійснення навчального процесу, підвищення конкуренції на Європейському та світовому освітньому ринку й скорочення бюджетів громадян.

Із початком Болонського процесу однією з провідних реформ сектора вищої професійної освіти університетського рівня, яка розпочалася 4 квітня 2003 р. згідно із Законом про вищу освіту, є пропозиція трициклічної структури навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра й магістра та наукового ступеня доктора в університетах (Bourke, 2005). У Фландрії це нововведення освоювалося та втілювалося вищими навчальними закладами протягом 2004–2005 рр.

Нова дуальна система вищої професійної освіти передбачає наявність професійно орієнтованих програм (англ. – professionally oriented programs), згідно з якими функціонують університетські коледжі, й академічно орієнтованих програм (англ. – academic oriented programs), відповідно до яких проходить навчання в університетах. Перші гарантують здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра професійного спрямування (англ. – Professional Bachelor), який вимагає зарахування 180 кредитів, останні забезпечують здобуття освітньо-кваліфікацій-

них рівнів бакалавра академічного спрямування (англ. – Academic Bachelor) та магістра (англ. – Master), які потребують зарахування, відповідно, 180 та 60 кредитів щонайменше.

Програми першого та другого циклів навчання передбачають освоєння загальноосвітніх предметів, забезпечують студента міцною теоретичною базою з обраної спеціальності й організують практичну підготовку. Характерною особливістю системи вищої професійної освіти Фландрії є наявність навчальних програм, які дозволяють прослухати додаткові курси для здобуття рівня бакалавра та магістра продовженого навчання (англ. – Advanced Bachelor / Subsequent Bachelor and Advanced Master / Subsequent Master Programs). Навчальний обсяг програм становить 60 кредитів. Однак, слід підкреслити, що програми на здобуття бакалавра продовженого навчання пропонують університетські коледжі. Наявність перехідної програми (англ. – bridging program) дозволяє розпочати навчання в університетському коледжі і, здобувши рівень бакалавра професійного спрямування, завершити навчання в університеті, здобуваючи рівень магістра. Перехідні програми затверджуються Радою університету; обсяг кредитів становить 45-90, залежно від спеціальності. Система вищої освіти пропонує гнучкі навчальні програми, гнучкість організації навчального процесу з можливістю самостійного його наповнення студентом (Neetens, 2007).

На нашу думку, така гнучка та прозора структура освітньо-кваліфікаційних рівнів дозволяє, по-перше, ефективно здійснювати оцінювання знань з обраної спеціальності; по-друге, передбачає чіткий розподіл професійно або практично-орієнтованих й теоретично або науково-орієнтованих студентів; по-третє, зумовлює логічну організацію змісту навчальних програм згідно з розмежуванням освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Допуском до академічної освіти є Сертифікат про закінчену середню освіту (англ. – Upper Secondary Education Final Certificate). До уваги беруть соціальні та психологічні характеристики, рівень кваліфікації (якщо є), попередні заслуги й компетентність кандидата у сфері обраної спеціальності.

Третій цикл навчання в університеті пропонує вузькоспеціалізовану наукову освіту й дозволяє досягнути найвищого рівня в науково-дослідній спеціалізації – наукового ступеня доктора. Згідно із законом про вищу освіту від 4 квітня 2003 р., не існує чітко окреслених часових меж для здобуття ступеня доктора, проте фактично навчання у докторантурі, сумісне з проведенням поглибле-

ного галузевого дослідження та подальшим захистом дисертації, відбувається впродовж 4–5 років.

Варто зазначити, що лише 6 університетів і два теологічні вищі навчальні заклади Бельгії забезпечують умови для здобуття наукового ступеня доктора, серед них: університет м. Гента (Фландрія) (фл. – Universiteit Gent), Хассельтський університет (Фландрія) (фл. – Universiteit Hasselt), університет м. Антверпена (Фландрія) (фл. – Universiteit Antwerp), незалежний фламандомовний Брюссельський університет (Брюссель, Брюссельський двомовний регіон) (фл. – Vrije Universiteit Brussel), два Католицьких університети, фламандомовний Католицький університет м. Льовена (Фландрія) (фл. – Katholieke Universiteit Leuven, KUL) і франкомовний Лувенський Католицький університет (Валлонія) (фр. – Universite Catholique de Louvain, UCL), які до 1968 року були єдиним Католицьким університетом м. Льовена.

Останнім часом сектор наукових досліджень й перспективи здобуття наукового знання все більше приваблює молодь Фландрії. Зростає кількість молодих науковців. Однак незважаючи на більшість випускників, яким вдалося працевлаштуватися й досягти професійного визнання, є і такі, що відчують відчуження, брак професійних можливостей та перспектив наукового розвитку. Це стало поштовхом для уряду, щоб сприяти поступу й всіляко підтримувати запровадження навчання в докторантурі в університетах.

Отже, умови для здобуття наукового ступеня доктора у вищому навчальному закладі академічного рівня такі: студент оформляє контракт про працевлаштування на кафедрі університету як викладач-асистент: більшу частину часу він займається дослідною діяльністю, а решту приділяє роботі на кафедрі чи в лабораторії; студент-докторант із 4-річною стипендією, яку видають на конкурентних засадах Академічні Фонди Фландрії або дослідницькі Фонди університетів: період дослідження та захисту дисертації триває 5-5,5 років; студент-докторант із 4-річною проектною стипендією: зазвичай, студентів наймає керівник окремого дослідницького проекту.

Для того, щоб пройти курс навчання в докторантурі, студенти можуть використовувати власні чи спонсорські кошти. Навіть якщо докторанти не працевлаштовані в університетах, вони повністю забезпечені умовами для проведення необхідних досліджень на основі статусу студента.

Наприкінці 2008 р. уряд Фландрії розпочав оновлену схему фінансування навчання у докторантурі, що передбачає залучення представників промислового сектора. Згідно з нею відбувається

проведення докторантами дослідження в межах університету за активної участі приватних підприємств. Ця програма називається програма «Бікленд» (англ. – Beakeland Programme) (Higher Education, 2009).

Навчальні програми докторантури передбачають вузькоспеціалізовані курси, активну участь у наукових міжнародних конференціях, публікації у міжнародних наукових виданнях, забезпечують доступ до міжнародних сумісних програм (англ. – Joint PhD), гранти на навчання та дослідницьку діяльність. Університети Фландрії зацікавлені у докторантах з-за кордону. Приблизно 70 відсотків дисертацій останнім часом захищають у сферах інженерії, природничих наук, будівництва й охорони здоров'я. Все більше докторантів після захисту воліють працевлаштуватися поза межами університету. Університети проводять спеціалізовані програми підготовки, семінари, які готують дослідників до неакадемічної кар'єри.

З 2004 р. на теренах Фландрії розпочали роботу так звані «асоціації» – об'єднання університету та вищого професійного (університетського) коледжу (чи кількох вищих професійних (університетських) коледжів) з метою співпраці в педагогічній та науково-дослідній сферах (Huys, 2009). Вищі професійні коледжі, які функціонують у межах асоціації, дозволяють здобути освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра академічного спрямування та освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, які, зазвичай, присвоюються лише після закінчення, відповідно, 1-го та 2-го циклів університетської освіти. Кожна асоціація має свій організаційний орган – Генеральну асамблею (англ. – General Assembly). Керівництво здійснюється через Раду управління (англ. – Governing Board). Асоціація має президента, директора й невеликий склад викладачів від 1 до 5 осіб.

У Фландрії функціонують 5 асоціацій, а саме: Асоціація Католицького Університету м. Льовена; Асоціація Університету м. Гента; Асоціація Університету та вищих професійних шкіл м. Антверпена; Асоціація Брюссельського Університету; Асоціація Університету та вищих професійних шкіл м. Лімбурга.

Функції асоціацій полягають в оптимізації навчальних програм, що передбачає скорочення великої кількості курсів на основі спеціалізації закладу-учасника асоціації; організації гнучких навчальних програм, які спрощують перехід від освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра до освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, а також із сектора вищої професійної до сектора академічної освіти; залученні досвідчених спеціалістів,

які б надавали кваліфіковану допомогу студентам у межах асоціації; проведенні систематичного моніторингу навчальної діяльності з метою підвищення якості викладання та навчання згідно з визначеними стандартами контролю якості освіти; розширенні науково-дослідного сектора в університетських коледжах, що є необхідною умовою для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, навчальні програми якого передбачають поєднання навчальної та науково-дослідної діяльності; наданні поради партнерам-учасникам асоціації стосовно організації та проведення навчальних курсів для здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра й магістра, шляхів підвищення рівня викладання в університетах; розвитку відносин з промисловим сектором; корегуванні науково-дослідної діяльності партнерів-учасників асоціації (Huys, 2009).

Фламандські університети організували Між-університетську Раду Фландрії (англ. – Flemish Interuniversity Council; фл. – Vlaamse Interuniversitaire Raad) – спілку університетів фламандомовної спільноти, яка підтримує зв'язок між вищими навчальними закладами академічного рівня (Fletcher, 1985).

Таким чином, завдяки функціональності системи вищої професійної освіти Фландрії відкрито можливості для зміни фаху відповідно до власних інтересів, перспектив спеціальності вже з першого року навчання, зміцнено професорсько-викладацький склад і науково-дослідну базу вищих навчальних закладів, оптимізовано навчальні програми й способи передачі знань.

Освітня політика в межах сучасної системи вищої професійної освіти Фландрії зосереджується на вдосконаленні та остаточному втіленні двоциклічної структури для здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра й магістра в університетах, а також на раціоналізації навчальних програм, зміст якої полягає в скасуванні в межах асоціації близьких за змістом навчальних курсів або їх об'єднанні. Це дозволяє розробляти сумісні навчальні програми (англ. – joint study programs) для здобуття певної спеціальності й присвоювати сумісні освітньо-кваліфікаційні рівні (англ. – joint degrees), а також укладати ефективні навчальні програми, зміст яких відповідатиме вимогам ринку праці.

Із 1 січня 2008 р. оновлено систему фінансування, яка надає підтримку, передусім, науково-дослідному сектору, системі підготовки вчителів та окремим групам студентів (представникам соціальних меншин, особам з особливими потребами). Значна увага приділяється розробці гнуч-

ких та функціональних програм, які дозволяють здобути перспективну професію, працевлаштуватися та, працюючи за спеціальністю, вдосконалювати професійні вміння та навички, поєднуючи трудову діяльність із навчанням. Якісну вищу освіту забезпечують висококваліфіковані викладацькі кадри, систематична експертиза навчальних програм й навчальних курсів тощо.

В умовах загальноєвропейського освітнього розвитку поступ науково-дослідного сектора стає пріоритетною складовою освітньої політики Фландрії. Фламандомовна спільнота сприяє проведенню базових та прикладних досліджень, а також експериментальних досліджень у різних сферах (Berg, 2005). Останнім часом стрімко розвиваються стратегічні дослідження – напрямком теорії міжнародних відносин, який вивчає ключові проблеми сучасності: глобалізацію, економічну та регіональну безпеку, трансформацію суспільств, стратегічне розташування держав у сучасному світі. У педагогічній царині, а саме в системі професійної освіти й підготовки вчителів, підвищений інтерес наукова громада приділяє проблемам використання аудіовізуальних засобів під час навчального процесу, новим технологіям й підготовці вчителя, інноваціям у системі педагогічної освіти (Пуховська, 1997: 137).

Сфера досліджень постійно потребує значних капіталовкладень як із боку держави, так і від приватних фізичних чи юридичних осіб. Необхідно збільшувати число наукових співробітників та розширювати інфраструктуру науково-дослідного сектора. Система вищої професійної освіти Фландрії робить акцент на активному розвитку міжнародної співпраці в межах Європейського дослідницького простору, налагодженні постійного зв'язку освітнього та промислового секторів, збільшенні продуктивності сфери досліджень та оновленні її інфраструктури.

Важливою функціональною особливістю системи вищої професійної освіти університетського рівня є підготовка вчителів. Високий рівень освіти для здобуття відповідної кваліфікації зумовлює становлення та професійний розвиток педагога-професіонала, який, таким чином, забезпечить творче та якісне викладання для наступних поколінь, застосовуючи увесь спектр особистих та професійних якостей. «Творча діяльність розглядається як діяльність що сприяє розвитку цілого комплексу якостей особистості, розумової активності, образного уявлення, творчої фантазії» (Андрющенко, 2000: 5). Підготовка представників педагогічного сектора надає майбутнім вчителям та викладачам дисциплінарні, педагогічні та

дидактичні знання, дослідницький досвід й значну практичну базу.

У межах сектора педагогічної освіти відбулися такі структурно-функціональні зміни: навчальні програми підготовки вчителів, які продовжують навчання після здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра у межах неперервного професійного навчання, було розширено з 36 до 60 кредитів; після завершення програми вищий навчальний заклад видає диплом професійного вчителя (англ. – *professional teacher diploma*); значну увагу приділяють практичній частині навчальних програм – педагогічній практиці у школі або коледжі (необхідно здобути 30 додаткових кредитів); виділяють додаткові години для навчання, яке вчитель поєднує з професійною діяльністю; міністр освіти Фландрії піклується про забезпечення комфортних умов у навчальних закладах для проходження майбутніми вчителями практики; молоді учителі, які розпочинають професійну діяльність, мають змогу переймати педагогічний досвід і знання у своїх старших колег; важливою для майбутнього вчителя є тісна співпраця між загальноосвітніми школами, кафедрами підготовки вчителів вищої професійної освіти й науково-дослідним сектором, який сприяє постійному професійному розвитку педагога; університети створюють міцне дослідницьке підґрунтя, професійні університетські коледжі забезпечують педагогічну практику, а Центри освіти дорослих – можливості неперервної професійної освіти для працевлаштованих випускників.

Під час вступу у вищий навчальний заклад абітурієнтові пропонують укласти на вибір один із трьох видів навчальної угоди. Згідно з першою студент претендує на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра й магістра, друга – кредитна угода – дозволяє студенту одержати кредити з кількох індивідуально обраних навчальних курсів, третя – екзаменаційна угода – необхідна за умови бажання студента одержати кредити або диплом виключно на основі результатів екзаменів (*Education in Flanders, 2008*). Останній вид угоди за змістом збігається з навчанням на екстернаті в Україні. Навчання студента-екстерна полягає в складанні певної кількості іспитів та заліків із навчальних дисциплін відповідно до змісту спеціальності без обов'язкового відвідування пар. Відповідно до цих угод студент має право обирати між традиційним та індивідуальним навчанням. Перше може бути стаціонарним, заочним чи передбачати будь-яку іншу форму навчання в залежності від вищого навчального закладу, скажімо, вечірню форму навчання.

Індивідуальне навчання організоване з огляду на індивідуальні потреби студента, його повну чи неповну робочу зайнятість, рівень освіти, навчальні цілі. Однак, слід зазначити, що студенти з інших країн Європейської зони допускаються виключно до стаціонарної форми навчання та згідно з першим видом угоди – здобуття рівнів бакалавра й магістра. Це пов'язано зі складністю оформлення значної кількості документів, що підтверджують офіційний статус перебування особи на теренах держави.

Термін «акредитація» передбачає контроль якості освіти й означає офіційне рішення щодо відповідності навчальних програм на здобуття освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра та магістра визначеним стандартам якості, що забезпечує високий рівень освіти у вищому навчальному закладі. У Фландрії діє єдина система внутрішнього та зовнішнього контролю освіти (*Stenström, 2004*). Університети проводять внутрішній контроль якості шляхом внутрішнього аудиту. Зовнішній контроль якості здійснюється через систематичне відвідування університету спеціальною Комісією, завданням якої є визначення відповідності навчальних програм стандартам якості й спостереження за роботою науково-дослідного сектора. Результатом дослідження з боку Комісії є загальний звіт, на основі якого університету присвоюється відповідний рівень акредитації. Координування роботи Комісії займаються Рада Фландрії з питань міжуніверситетської співпраці й Рада Фландрії з питань неуніверситетської вищої освіти. За присвоєння відповідної акредитації відповідає спільне Акредитаційне Агентство Фландрії та Нідерландів (англ. – *Dutch-Flemish Accreditation Agency*) (*Higher Education, 2009*).

Говорячи про організацію системи вищої професійної освіти Фландрії, необхідно згадати Реєстр Вищої Освіти (англ. – *Higher Education Register*) – офіційний реєстр, який налічує всі акредитовані програми вищої освіти, що офіційно визнані державними освітніми організаціями (*Berg, 2005*). Дані програми для здобуття відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня в системі вищої професійної освіти відповідають стандартам спільного Акредитаційного Агентства Фландрії та Нідерландів (англ. – *Dutch-Flemish Accreditation Agency*).

Вищі навчальні заклади фламандомовної спільноти використовують кредитну систему оцінювання знань студентів, яка базується на європейській кредитній трансферній системі. Після закінчення вищого навчального закладу студенти одержують диплом із додатком (англ. – *Diploma*

Supplement), який дає вичерпну інформацію про рівень й зміст спеціальності, статус навчальної програми, згідно з результатами кредитів, і кваліфікацію, освоєну випускником.

Висновки. Таким чином, навчання в університетах Фландрії передбачає обрання студентом не лише шляху здобуття спеціальності та професії, а й ґрунтовне теоретичне вивчення наукової галузі, проведення досліджень. Фінансова підтримка

уряду щодо розвитку науково-дослідної сфери, оптимізації навчальних курсів, тісна співпраця закладів вищої освіти й підприємств, надзвичайна увага держави сектору підготовки вчителів, сумісна діяльність університетів й вищих навчальних закладів не університетського рівня – все це характеризує систему вищої професійної освіти Фландрії як перспективну для її громадян і цілого світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрищенко В. П. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів до музично-естетичної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Одеса, 2000. 20 с.
2. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів в Західній Європі: спільність і розбіжності: монографія / Л. П. Пуховська. Київ: Вища школа, 1997. 179 с.
3. Allaert B. Study in Flanders. Flamenco, 2010. 50 p.
4. Berg M. The Frame of Qualifications for the European Higher Education Area / M. Berg. Ministry of Science, Technology and Innovation, EAIE, Krakow, 15 September, 2005. 404 p.
5. Bologna Work Program 2007-2009: Towards the European Higher Education Area: an integrated work program for 2007-2009; Consolidated version of 02.03.2008. 24 p.
6. Bourke T. Guide to the Bologna Process. The UK HE Europe Unit, 2005. 40 p.
7. Convention on the Recognition of Qualification concerning Higher Education in the European Region. The European Treaty Series, № 165, Council of Europe – UNESCO joint Convention, Lisbon, 1997. 23 p.
8. Education in Flanders: A broad view of the Flemish educational landscape. Ministry of the Flemish Community, Educational Information and Documentation division, 2005. 49 p.
9. Education in Flanders: The Flemish Educational Landscape in a Nutshell. Brussels: Agency for Educational Communication, 2008. 60 p.
10. Educational Structures and Educational Systems for Vocational Training and Adult Education in Europe: Belgium – Flemish Community. Vlaamse Overheid, 2009. 60 p.
11. Fletcher A. Belgium: A Study of the Educational System of Belgium and a Guide to the Academic Placement of Students in Educational Institutions of the United States. American Association of Collegiate Registrars and Admissions Officers, 1985.
12. Flemish Council for Non-University Higher Education (VLHORA). URL: www.vlhora.be.
13. Higher Education in the Flemish Community of Belgium, the French Community of Belgium, Luxembourg and the Netherlands. – Expertisecentrum O&O monitoring van de Vlaamse Gemeenschap – the Flemish Ministry of Education and Training: April, 2009. 124 p.
14. Huys I. Higher education in the Flemish community of Belgium, The French Community of Belgium, Luxembourg and the Netherlands / I. Huys, K. Debackere, L. De Kock. – The Expertisecentrum O&O Monitoring van de Vlaamse Gemeenschap, in collaboration with the Flemish Ministry of Education and Training, April, 2009. 124 p.
15. International Masters and Postgraduate Studies at Ghent University. – Ghent University: Study Career Service, 2009. 51 p.
16. Neetens S. Recognition of prior learning: the Flemish case. Bologna Process: National Union of Students in Flanders (VVS), 2007. 43 p.
17. OECD / CERI-study what works in innovation in education: improving teaching and learning for adults with basic skill needs through formative assessment: background report – Belgium-Flanders. Uneversiteit Gent, 2006. 54 p.
18. Scheirlinckx I. Belgium – Flemish Community: national contribution 2006-2007. Eurydice: 2007. 3 p.
19. Stenström M.-L. Strategies for reforming workforce preparation programs in Europe. The Journal of Technology Studies. 2004. № 30(3). P. 38–43.

REFERENCES

1. Andriushchenko V. P. Pedagogichni umovy formuvannya hotovnosti majbutnih uchyteliv do muzychno-estetychnoyi diyal'nosti (Pedagogical setting to train teachers of music and esthetics) Review of thesis for the degree of candidate of sciences in «Theory and methodology of professional education». Odessa: 2000. 20 p (in Ukrainian).
2. Pukhovska L. P. Profesijna pidhotovka vchyteliv v Zakhidniy Yevropi: spil'nist' i rozbizhnosti (Professional training for teachers in Western Europe: common grounds and diversifications). Kyiv: Vyscha Shkola, 1997. 179 p (in Ukrainian).
3. Allaert B. Study in Flanders / B. Allaert. Flamenco, 2010. 50 p.
4. Berg M. The Frame of Qualifications for the European Higher Education Area / M. Berg. Ministry of Science, Technology and Innovation, EAIE, Krakow, 15 September, 2005. 404 p.
5. Bologna Work Program 2007-2009: Towards the European Higher Education Area: an integrated work program for 2007-2009; Consolidated version of 02.03.2008. 24 p.
6. Bourke T. Guide to the Bologna Process. The UK HE Europe Unit, 2005. 40 p.

-
7. Convention on the Recognition of Qualification concerning Higher Education in the European Region. The European Treaty Series, № 165, Council of Europe – UNESCO joint Convention. Lisbon: 1997. –23 p.
 8. Education in Flanders: A broad view of the Flemish educational landscape. Ministry of the Flemish Community, Educational Information and Documentation division, 2005. 49 p.
 9. Education in Flanders: The Flemish Educational Landscape in a Nutshell. Brussels: Agency for Educational Communication, 2008. 60 p.
 10. Educational Structures and Educational Systems for Vocational Training and Adult Education in Europe: Belgium – Flemish Community. Vlaamse Overheid, 2009. 60 p.
 11. Fletcher A. Belgium: A Study of the Educational System of Belgium and a Guide to the Academic Placement of Students in Educational Institutions of the United States / A. Fletcher. – American Association of Collegiate Registrars and Admissions Officers, 1985.
 12. Flemish Council for Non-University Higher Education (VLHORA). (Електронний ресурс). Режим доступу: www.vlhora.be.
 13. Higher Education in the Flemish Community of Belgium, the French Community of Belgium, Luxembourg and the Netherlands. Expertisecentrum O&O monitoring van de Vlaamse Gemeenschap – the Flemish Ministry of Education and Training: April, 2009. 124 p.
 14. Huys I. Higher education in the Flemish community of Belgium, The French Community of Belgium, Luxembourg and the Netherlands / I. Huys, K. Debackere, L. De Kock. – The Expertisecentrum O&O Monitoring van de Vlaamse Gemeenschap, in collaboration with the Flemish Ministry of Education and Training, April, 2009. 124 p.
 15. International Masters and Postgraduate Studies at Ghent University. – Ghent University: Study Career Service, 2009. 51 p.
 16. Neetens S. Recognition of prior learning: the Flemish case / S. Neetens. – Bologna Process: National Union of Students in Flanders (VVS), 2007. 43 p.
 17. OECD / CERI-study what works in innovation in education: improving teaching and learning for adults with basic skill needs through formative assessment: background report – Belgium-Flanders. – Uneversiteit Gent, 2006. 54 p.
 18. Scheirlinckx I. Belgium – Flemish Community: national contribution 2006-2007 / I. Scheirlinckx, E. Malfroy. Eurydice: 2007. 3 p.
 19. Stenström M.-L. Strategies for reforming workforce preparation programs in Europe / M.-L. Stenström, J. Lasonen // The Journal of Technology Studies. 2004. № 30 (3). P. 38-43.